

Verksamhetsrapport 1995/96

Innehåll:

Årsmötesexkursion 1995	Sid 1
Septembereckursion 1995	Sid 1
Julexkursion 1995	Sid 2
Påskexkursion 1996	Sid 3
Notiser från 1995	Sid 3
Forskningsprojekt om ön	Sid 4

Årsmötesexkursionen 1995

För att visa medlemmarna resultatet av Sällskapet ekonomiska satsning på det nya muséet i den gamla Lotsstugan och resultatet av det arbete, som Sällskapet representanter i museikommittén deltagit i, valde vi att hålla årsmötet vid Lotsstugan. Efter mötet studerade vi muséet i smågrupper varvat med bad och matsäckslunch. Bodil Kollberg förevisade muséets övervåning med övernattningsrum för guider (under skolsäsongen). Andra tider är muséet obemannat. Det är öppet under tider då turbotarna går till ön. Dessa gör numera under högsäsongen turer till och från Kappelhamn (eller Kapellhamn med Hervid Vallins stavning), ev via Sandhamn, med anledning av det nya muséets tillkomst. Muséet har blivit mycket uppskattat! Gästboken blev fullskriven redan första månaden. Muséet är annorlunda än man väntar sig. Har du ännu inte sett det rekommenderas ett besök.

Bodil redogjorde för syftet med muséet och hur det kommit till. En betydelsefull insats var, ansåg hon, att referensgruppen från SHVN lyckats skapa väderökänsla och engagemang hos de sakkunniga från Länsmuséet i Kristianstad. Några av dem hade aldrig tidigare varit på ön.

Efter matpaus vidtog en promenad i Söndre skog runt Kappelhamnskärret. Under ledning av Bodil, Johan Krook och Sven Hernborg, som representerat Sällskapet i museikommittén, studerade vi företeelser av intresse vid utformningen av skötselplanen för ön. Det behöver röjas och gärna också betas på vissa ställen även inne i Söndre skog, t ex runt större träd, som en gång utvecklats i öppen terräng och där lavflora och insektsfauna på trädet är beroende av en solig miljö. Bokplantorna i inhägnaden på Gårdsslätten har inte klarat sig särskilt bra under de ca 20 år de stått där. Det finns exemplar, som inte ens är halvmeterhöga. Sykomorlönnen (tysk lönn) sprider sig ohejdat i det område där den en gång planterades in. En äkta kastanj och ett litet antal hästkastanjer, som någon planterat in i skogskanten har däremot inte lyckats föröka sig.

Ett stort tack till Bodil, Johan och Sven och även till Bengt Paulsson och Ingela Isaksson, som haft uppdrag under arbetet med muséet, för allt arbete ni lagt ner.

Septembereckursion 1995

Septembereckursionen 24/9, dvs tre månader före julafton, leddes av Kill Persson från Halmstad. Temat var allmän ekologi. Kill är fältbiolog och är väl förtrogen med Hallands Väderö. Han har en bred ekologisk utbildning och förmåga och vana att peka på och förklara sådana företeelser i naturen, som vi ofta glömmer bort. Kill arbetar vid Länsstyrelsen i Halland som expert på miljöfrågor inom jordbruket.

Ett 40-talet personer i olika åldrar och familjekonstellationer deltog. Exkursionsledaren hade med sig hela familjen; hustru och tre intresserade småttningar i förskoleåldern. "Det ska börjas i tid...". En bidragande orsak till det stora deltagandet var annonser i lokaltidningarna. Det kom fram vid en rundfrågning under kaffepausen. Flera personer anmälde också intresse för medlemskap.

Det var blåsigt på havet, men exkursionsvädret var skönt på ön. Några droppar regn fick vi på oss under dagen, men knappas så att det störde verksamheten. Vi gick söderut från bryggan vid Sandhamn där Nannie lade till. Kill visade judasöron på fläder, galläpple och linsgaller på ek och kikkär på enar och förklarade de ekologiska sammanhangen. Vi luktade på kumarin i vårbrodd och beundrade strandkålen, som är ursprunget till våra odlade kålsorter.

Längst in i Sandhamnsbukten undersökte vi brunalger, strandsnäckor och musselskal under sälarnas överinseende. De vilar ju på klipporna i bukten vid denna tid på året. Kill framhöll att konkurrensen i havet ingalunda är en fråga om näring utan om utrymme eller ytor att sitta fast på. Exempel på detta är havstulpaner på musselskal och spiralmaskar och mossdjur på tång, som i sin tur kan sitta på musselskal och stenar om klippor saknas eller är upptagna av andra. Vi utnyttjar naturens teknik, när vi odlar musslor på rep, som hängs ner i vattnet.

Sandstrandens arter med spjut- och strandmålla växer i stråk och tar mineralnäring från gamla tångvallar vars rester ligger begravda i sanden. Kill pekade på blad av strandmålla med både galler och gångar från minerare. Saltarv växer i stora mattor. Marviol har frukter som kan spridas med saltvatten utan att skadas.

Efter kaffepaus drog vi oss in i skogen. Lavar och svampar blev där våra objekt främsta objekt, men några små sitkagranar med avvikande utseende förbryllade oss mest. Svampmyggor hade gjort "maskhål" i en kremla. Gul mjöllav och spiklavar finns i fårorna på gammal ekbark. Svaveltickan kallas "chicken i the woods". Doften av lökbroskskivling kändes på många håll. En fnöskticka växte i rät vinkel mot sig själv sedan björkstammen den satt på fallit omkull. I förnan fanns rottryffel och ekollon med ollonhorn. En kullfallen alm var växtplats för slöjskivling och sköldskivling. Den största upplevelsen blev för många i gruppen ett fint exemplar av koralltaggvamp på en bokstubbe. Även trollsmör, en slemsvamp som kan glida fram över underlaget, fängslade oss.

Vi fann också skogssnigel i vit och röd version under promenaden, som avslutades vid den fullständigt uttorkade Hälledammen. Därifrån återvände vi i rask takt till båten. Exkursionen blev så uppskattad att vi bett Kill leda årsmötesexkursionen 1996. Tag gärna med er de unga familjemedlemmarna. Kill kan fångsla både nybörjare och erfarna naturkännare.

Julexkursion 1995

Inte på sju år, sedan vi 1989 för första gången samarrangerade vår julexkursion med Bjäre Naturskyddsförening, har så många mött upp och vädret varit så vackert som på annandagen 1995. Julen 1989 kom vi aldrig till ön eftersom båten inte gick att starta (urladdade batterier). I år gick det bra och ett 60-tal deltagare landsteg vid Kappelhamn på grund av nordöstlig vind. Vi delade upp oss på en fågelskådargrupp under ledning av Kjell-Åke Hall och Bengt Paulsson och en "allmängrupp" under ledning av John Henrysson. Båda grupperna följde i stort sett stigen: norrut längs den vindskyddade och soliga västsidan med matrast drygt halvvägs till fyren där vi vände för att tåga tillbaka via Sandhamn och skogen till Kappelhamn där Wrenen hämtade oss klockan 14.30 och skepparen bjöd på en sväng runt Vrenen så att vi skulle kunna spana efter havsörn vid Kohallen genom våra kikare. Vi såg en "sannolik" örn.

Exkursionen bjöd på flera minusgrader och snön på ön gav ett bestående minne. Hörde på nyheterna att det är var den kallaste julen i Sverige på 70 år men bara under båtturen kändes kylan ordentligt i skinnet. Vid skogvaktarbostället berättade Birgit Lindgren om tidiga barndomsminnen därifrån. På grund av den frusna marken gick det att gå överallt där buskar och träd inte stod direkt ivägen och snön förvirrade en del och dolde stigarna. Några får var kvar på ön och vi kunde följa deras spår i snön. Åtskilliga sälar stirrade nyfiket på oss från Ulagapsviken och norrut.

Ornitologerna gladdes mest åt att få se ung fjälluggla (en verklig sällsynthet som är mest aktiv på dagen) vid Sandhamn och en gammal havsörn, som visade upp sig en stund. Ett par fjällvråkar syntes också på håll. En ensam sothöna simmade intill bryggan vid hemresan. Den arten har enligt Bodil Kollberg inte visat sig på ön de senaste 20 åren. Kan frusna insjöar vara en förklaring?

I Torekovs hamn såg vi en alkekung, en av jordens mest individrika arter men ovanlig hos oss. Exkursionen blev en kontrast till fjolårets med regn, halka på vägarna och högt vattenstånd i kärr och dammar på ön. Nu var Hälledammen lika tom på vatten som i september.

Påskexkursion 1996

Det strålande vårvädret på påskdagen den 7 april lockade många till Ön. Nannie var helt fylld med folk, när vi tillsammans med Bjäre naturskyddsförening gav oss iväg på den traditionsenliga påskexkursionen. Ett 40-tal personer följde Bengt Paulsson och Bengt Johmår, som ledde vandringen. Hans Sahlin berättade fångslände om biodling, som engagerat honom i årtionden. Hans medverkan var inte annonserad och vi har därför bett honom återkomma och berätta mer för fler av oss. Han har lovat att kåsera om bidrotningarnas bröllopsparadis på Hallands Väderö under septemberexkursionen (den 7/9). Vid engelska kyrkogården bidrog Lennart Ploman och Bertil Wulff med kulturhistoriska synpunkter och vi letade efter huggorm. Efter matpaus fick deltagarna tillfälle att se större strandpipare i tubkikare vid Kungshamn. Under vandring längs västsidan beundrades sälarna varefter deltagarna i mindre grupper och på olika stigar tog sig tillbaka till Sandhamn.

Notiser från 1995

Ny styrelselledamot. Anders Ploman efterträddes vid årsmötet sin far Lennart i styrelsen. Anders berättar om sin bakgrund:

"Jag har tillbringat somrarna i Torekov sedan mitten av 1950-talet. Hallands Väderö har genom alla åren varit ett "smultronställe" som jag besökt ett antal gånger varje år, först med föräldrar och syskon och sedan med egna familjen. De senaste åren har vi deltagit i några av SHVN:s vandringar på ön och det har vi uppskattat mycket. Jag är själv ganska okunnig när det gäller flora och fauna, men jag vistas gärna ute i naturen, och då alldeles särskilt gärna på Hallands Väderö.

Mitt levebröd förtjänar jag som jurist på stiftskansliet i Lund. Jag är jurist åt församlingarna i den östra delen av stiftet, alltså Österlen, nordöstra Skåne och Blekinge. Kyrkojuridiska ärenden åt dessa församlingar föredrar jag i domkapitlet och stiftsstyrelsen. Självfallet har jag dock vissa möjligheter att också bevaka frågor om Väderön om det blir aktuellt. Den nytta jag kan göra i styrelsen för SHVN ligger alltså helt inom det administrativa eller juridiska området.

De juridiska frågorna kring Väderön är intressanta, men något knepiga. Man torde kunna konstatera att ön ägs av Torekovs kyrka. Kyrkorådet i Torekov beslutar om avtal rörande färjetrafik, hyresupplåtelse m m. Vid upplåtelse av servitut, tomträtt, rätt till naturtillgång m m är det egendomsnärnnden i Lunds stift som företräder Torekovs kyrka vid beslutsfattandet."

Senaste årgången (1995) av **Bjärebygden** innehåller bl.a. Gunnar Bergströms berättelse "Med flaggan i schau", som handlar om briggen "Vänta litet" när den låg på Torekovs redd 1809 med s.k. fältsjuka (dysenteri) ombord och senare för reparation i Kappelhamn på ön. Uppgifterna är från briggens logbok, som finns på Krigsarkivet.

Väderömuséet öppnade den 17 juni med invigningstal av Jan Danielson.

Den 9 juli var det **gudstjänst på ön** vid Lotsstugan med Gösta Ramhov.

Den 27 juli visades ett inslag från **Hallands Väderö i Mitt i Naturen** i TV2. Lena Liljeborg och Jan Danielson intervjuade Bodil Kollberg och Johnny Karlsson om framför allt måsfåglar.

De fina böckerna **Hallands Väderö och jakten på ön** av Claes-Göran Isacson och **Torekovbornas Väderötrafik** av Olle Renck finns fortfarande att köpa liksom Herved Vallins klassiker **Besök på Hallands Väderö**. Böckerna är utmärkta presenter.

Yttrande över ny skötselplan för Hallands Väderö.

I februari 1995 avgav Sällskapet yttrande över "Förslag till ändrade bestämmelser för naturreservatet Hallands Väderö, Båstads kommun", daterat 1994-12-05, dels till Kyrkorådet i Torekov dels direkt till Länsstyrelsen. Förslaget var inte helt genomarbetat och en ny version väntas på remiss.

Forskningsprojekt om ön

Följande projekt är nyligen slutförda eller pågående: Öns vegetationstyper (Patrik Isendal). Marina reservatet (Ingela Isaksson). Vitfågelinventering (Per Andell). Fanerogamer (Johan Krook). Svampar (Sven-Åke Hansson m fl). Insekter (Peter Cederström). Skogsfåglar (Torsten Malmberg). Ulagapskärret (Växtekologen). Holkprojektet, entita (Ekologen). Skogsutveckling (Jan Lannér). Grönfläckig padda (Göran Andrén).

I samband med muséets öppnande och vid vårt årsmöte utdelades ett stencilerat blad med en sammanfattning av lavfloran på Hallands Väderö. Den är sammanställd av Örjan Fritz, som är ekolog vid Länsstyrelsen i Halland och som medverkat i bandet om Väst- och djurliv i Sveriges Nationalatlas (1996).

Torsten Malmberg har översänt ett utdrag ur "RINGINFORM" årg 18, nr 1, juni 1995 med en sammanställning av mården som predator på fåglar gjord av Roland Staav. Detta med anledning av mårdens härjningar på Hallands Väderö, vilka rapporterats av ringmärkaren Nils Roseniund. På ön har ejder, grårtut, tordmule och tobisgrissla drabbats av boplundring.